

**СТРАТЕШКИ ПЛАН
ПОВЕРЕНИКА
ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ
2016 – 2020**

САДРЖАЈ

I.Увод	3
II.Надлежности Повереника за заштиту равноправност	5
III.Преглед резултата рада Повереника за заштиту равноправности	6
1.Реализација Стратегије развоја институције Повереника за заштиту равноправности (2012-2015).....	7
2.Заштита од дискриминације	8
3.Унапређење равноправности	10
IV.Визија и мисија Повереника за заштиту равноправности	11
V.Анализа стања и окружења.....	11
1.Стање у области сузбијања дискриминације	11
2.Анализа окружења	13
3.Анализа стања	15
4.Капацитети Стручне службе Повереника за заштиту равноправности.....	18
VI.Општи циљеви.....	19
VII.Општи циљ 1: Заштита од дискриминације	20
VIII.Општи циљ 2: Унапређење равноправности	22
IX.Општи циљ 3: Унапређење капацитета Повереника за заштиту равноправности	25

I. УВОД

Повереник за заштиту равноправности је независан, самосталан и специјализован државни орган формиран на основу Закона о забрани дискриминације, са широким кругом овлашћења за борбу против свих облика и видова дискриминације, који има улогу главног промотера равноправности у Републици Србији.

Стратешки план Повереника за заштиту равноправност односи се на наредни петогодишњи период, од 2016. до 2020. године и представља документ којим се, кроз систематски процес, утврђују правци и постављају циљеви будућег деловања и дефинишу конкретне активности које воде ка њиховом остваривању. Кључни актери у изради стратешког плана Повереника за заштиту равноправности су носиоци активности - запослени у Стручној служби Повереника, а кроз консултативни процес обезбеђено је и учешће сарадника и партнерских организација.

Рад на Стратешком плану се одвијао као вишеетапни процес, а кључне етапе у изради биле су:

1. Упознавање са методологијом стратешког планирања,
2. Евалуација Стратегије Повереника за период 2012-2015.
3. ПЕСТ и SWOT анализа,
4. Преглед и анализа проблема/изазова у раду Повереника,
5. Идентификовање могућих решења и пожељних активности,
6. Трансформација проблема/изазова у циљеве и кључне активности.

У оквиру консултативног процеса презентован је Нацрт стратешког плана на састанку са сарадницима и представницима партнерских организација. Том приликом су, као повратна информација, добијене сугестије и предлози за даљи рад. Након анализе и селекције сугестија и предлога утврђен је Предлог стратешког плана Повереника за заштиту равноправности.

Стратешки план је структуриран кроз три општа циља која произлазе из мандата Повереника за заштиту равноправности :

Први општи циљ **Заштита од дискриминације** подразумева обезбеђивање функционисања ефикасног механизма заштите грађана од дискриминације, стално унапређење тог механизма као и подизање нивоа информисаности грађана о могућностима и начинима заштите од дискриминације. Ради остваривања овог циља, у складу са својим законским надлежностима, Повереник:

- спроводи поступак по притужбама у случајевима дискриминације особа или групе особа које повезује исто лично својство. Повереник је надлежан да прима и разматра притужбе због дискриминације, даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима дискриминације и изриче законом утврђене мере;
- подносиоцу притужбе пружа информације о његовом праву и могућности покретања судског или другог поступка заштите, односно препоручује поступак мирења;
- подноси тужбе за заштиту од дискриминације;
- подноси прекршајне пријаве због аката дискриминације инкриминисаних андидискриминационим прописима;
- подноси кривичне пријаве због дискриминације.

Други општи циљ **Унапређење равноправности** подразумева превентивно деловање Повереника и остваривање ширег утицаја у погледу сузбијања дискриминације и омогућавања уживања и заштите Уставом гарантованог права на равноправност. Ради остваривања овог циља, у складу са својим законским надлежностима, Повереник:

- извештава Народну скупштину Републике Србије о стању у области заштите равноправности;
- упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације;
- унапређује законодавни оквир и прати примену прописа из области заштите од дискриминације;
- сарађује са органима и организацијама надлежним за остваривање равноправности и заштиту људских права;
- упућује препоруке мера за остваривање равноправности органима јавне власти и другим лицима.

Трећи општи циљ **Унапређење капацитета Повереника за заштиту равноправности** обезбеђује ефикасан механизам заштите грађана од дискриминације, кроз ефективну организацију, компетентне људске ресурсе и развијену Стручну службу.

Како пуни планирани капацитети Стручне службе Повереника још увек нису достигнути, потребно је посветити посебну пажњу овом циљу у процесу стратешког планирања.

II. НАДЛЕЖНОСТИ ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТ

Законом о забрани дискриминације Повереник за заштиту равноправности је успостављен као самосталан државни орган, независан у обављању послова утврђених законом.¹ Институција Повереника је успостављена ради ефикасног и делотворног спречавања и заштите од дискриминације и унапређивања равноправности. Повереник за свој рад, у складу са законом, одговара Народној скупштини.

Законом о забрани дискриминације дефинисане су надлежности Повереника за заштиту равноправности²:

- Повереник поступа по притужбама које подносе физичка или правна лица или група лица која сматрају да је у односу на њих извршена дискриминација. У поступку по притужбама Повереник даје мишљење о томе да ли је дошло до повреде одредаба Закона о забрани дискриминације и препоручује начин отклањања повреде права лицу против којег је поднета притужба. Изриче опомену лицу које није поступило по препоруци, односно, извештава јавност уколико ни након изречене опомене није отклоњена повреда права. Током покренутог поступка, Повереник пружа информације подносиоцима притужби о њиховим правима и могућности покретања судског или другог поступка заштите, односно препоручује поступак мирења;
- Повереник може да подноси тужбе због повреде права из Закона о забрани дискриминације, у своје име а уз сагласност и за рачун дискриминисаног лица, такозване „стратешке парнице”. Уколико је дискриминисана група лица, Поверенику није потребна сагласност за покретање парнице. Повереник тужбу увек подиже у своје име и у општем интересу, а може истаћи све правозаштитне захтеве, осим захтева за накнаду материјалне и нематеријалне штете. Вођење ових парница омогућава да се унапреди судска пракса, да се јавност сензибилише за проблем дискриминације и утиче на промене ставова јавног мњења. Типични случајеви широко распрострањене дискриминације се најчешће бирају за вођење стратешких парница, имајући у виду да у таквим случајевима исход парнице може остварити утицај на значајну групу људи;

---

¹ Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09), члан 1.став 2.

² Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09), члан 33.

- Повереник може да подноси прекршајне пријаве због аката дискриминације инкриминисаних антидискриминационим прописима;
- Повереник подноси Народној скупштини годишњи извештај о стању у области заштите равноправности, који садржи оцену рада органа јавне власти, пружалаца услуга и других лица, уочене пропусте и препоруке за њихово отклањање. Извештај може да садржи наводе о спровођењу закона и других прописа, односно о потреби доношења или измене прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације;
- Повереник може, ако постоје нарочито важни разлози, по сопственој иницијативи или на захтев Народне скупштине, поднети посебан извештај Народној скупштини;
- Повереник упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације на основу информација и сазнања из притужби, средстава јавног информисања и из других извора. У упозорењима јавности Повереник указује на дискриминаторе, начин вршења дискриминације, поједине групе или појединце према којима се врше најчешћи, типични и тешки облици дискриминације, као и на последице дискриминације;
- Повереник прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације. Такође, Повереник даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа који се тичу забране дискриминације;
- Повереник успоставља и одржава сарадњу са органима надлежним за остваривање равноправности и заштиту људских права;
- Повереник препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности. Препоруке могу бити усмерене ка томе да органи јавне власти предузму мере како би спречили и отклонили дискриминацију и унапредили рад институција система у сузбијању дискриминације. Препорукама се указује и на потребу предузимања посебних мера, којима се обезбеђује пуна равноправност и заштита особа или група које се налазе у неједнаком положају у односу на друге грађане.

III. ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА РАДА ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ

Преглед досадашњих резултата рада сачињен је на основу процене остварења циљева и задатака из Стратегије развоја институције Повереника за заштиту равноправности (2012 –

2015) као и увидом у годишње извештаје које Повереник подноси Народној скупштини Републике Србије.

1. Реализација Стратегије развоја институције Повереника за заштиту равноправности (2012 – 2015)

У процесу израде новог Стратешког плана за период 2016-2020 запослени у Стручној служби Повереника извршили су процену остварења циљева и задатака из претходне Стратегије, у којој су дефинисани следећи стратешки приоритети: (1) делотворно сузбијање и заштита од дискриминације, (2) повећање видљивости и доступности институције Повереника, (3) повећање свести јавности о дискриминацији и (4) ефикасна и функционална служба Повереника. У оквиру сваког приоритета дефинисани су стратешки циљеви и стратешки задаци.

Стратешки приоритет 1: ДЕЛОТВОРНО СУЗБИЈАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ		
Стратешки циљеви	Оцена постигнућа	Ниво остварења
1.1. Успостављање и развој система праћења дискриминације	3,2	64%
1.2. Успостављање механизма сарадње са органима јавне власти у едукацији државних службеника	3,0	60%
1.3. Развијање и примена модела медијације у случајевима дискриминације	2,2	44%
Стратешки приоритет 2: ПОВЕЋАЊЕ ВИДЉИВОСТИ И ДОСТУПНОСТИ ИНСТИТУЦИЈЕ ПОВЕРЕНИКА		
Стратешки циљеви	Оцена постигнућа	Ниво остварења
2.1. Повећати ниво информисаности о институцији Повереника за заштиту равноправности	3,5	70%
2.2. Приблизити институцију Повереника грађанима/кама и учинити је препознатљивом	4,2	84%

Стратешки приоритет 3: ПОВЕЋАЊЕ СВЕСТИ ЈАВНОСТИ О ДИСКРИМИНАЦИЈИ		
Стратешки циљеви	Оцена постигнућа	Ниво остварења
3.1. Подизање свести медија о важности сузбијања дискриминације	4,2	84%
3.2. Повећање нивоа знања деце и младих о дискриминацији	3,8	76%
3.3. Повећање свести јавности о дискриминацији	4,2	84%
Стратешки приоритет 4: ЕФИКАСНА И ФУНКЦИОНАЛНА СЛУЖБА ПОВЕРЕНИКА		
Стратешки циљеви	Оцена постигнућа	Ниво остварења
4.1. Унапређивање рада Стручне службе Повереника	3,0	60%
4.2. Унапређивање ИТ система као подршке раду Стручне службе	3,3	66%
4.3. Унапређивање начина рада и протока информација у служби Повереника	2,6	52%
4.4. Стручно усавршавање запослених	3,2	64%

Реализована је већина стратешких задатака и постигнут је значајан ниво остварења стратешких циљева, а неки сегменти претходне Стратегије представљаће изазов и у наредном периоду.

2. Заштита од дискриминације

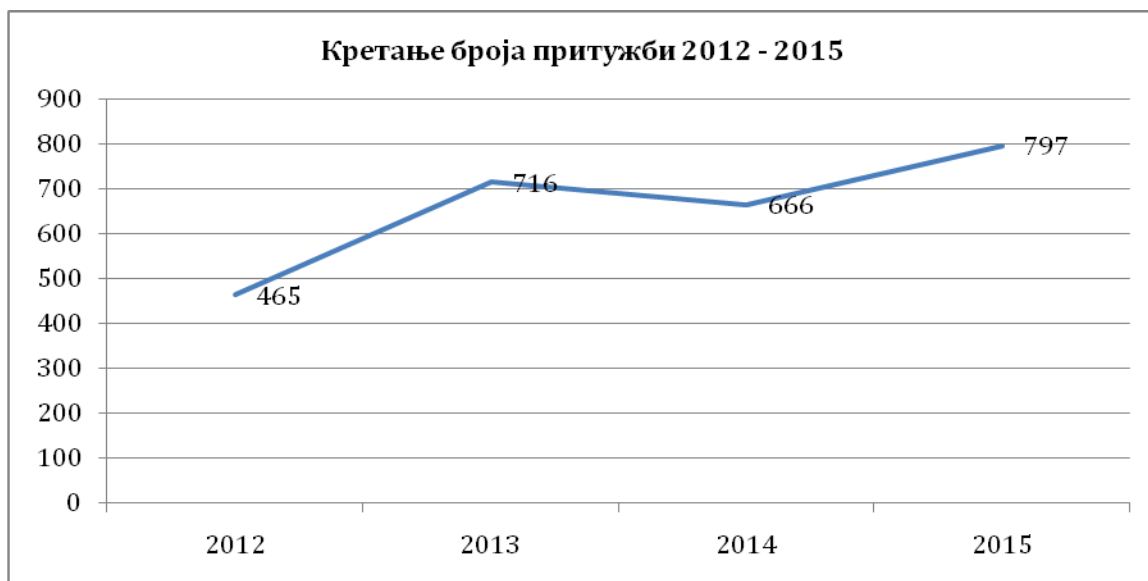
Повереник је надлежан да прима и разматра притужбе због дискриминације, даје мишљења и препоруке о начину отклањања повреде права и изриче законом утврђене мере у случају неспровођења препорука. Поред тога, овлашћен је да у јавном интересу покреће парнице за заштиту од дискриминације (стратешке парнице). Од Повереника се очекује да за вођење ових парница бира случајеве учестале и широко распрострањене дискриминације, односно случајеве у којима исход парнице може остварити утицај на значајну групу људи, што и јесте један од циљева стратешког парничења. Повереник је овлашћен и на подношење прекршајних и кривичних пријава због аката дискриминације инкриминисаних антидискриминационим

прописима. Повереник пружа подносиоцу притужбе информације о његовом праву и могућности покретања судског или другог поступка заштите, односно препоручује поступак мирења.

На основу броја поднетих притужби, може се закључити да су грађани све више охрабрени да пријаве дискриминацију и да препознају Повереника за заштиту равноправности као институцију од које могу очекивати подршку и заштиту.

Пораст броја притужби не значи да је у Србији у порасту дискриминација, већ да институција Повереника, с једне стране, повећава своју видљивост и доступност и интензивније делује у сузбијању дискриминације, а са друге стране, да се дискриминација као појава све више препознаје и да је све већи број грађана и грађанки спремно да затражи заштиту.

Највећи број притужби долази од физичких лица и организација које се баве заштитом људских права.

На основу података из годишњег извештаја Повереника за 2015. годину, полазећи од броја поднетих притужби, може се констатовати да су у Србији највише изложене дискриминацији жене, особе са инвалидитетом и припадници ромске националне мањине, а жене и деца из ових маргинализованих група су у лошијем положају јер су често изложени двострукој или вишеструкој дискриминацији. Жене су изложене дискриминацији посебно на тржишту рада, а и родно засновано насиље над женама је и даље веома распрострањено. Положај ромске популације је и даље лош, а изложени су дискриминацији у скоро свим областима друштвеног живота, посебно у области образовања, рада и запошљавања, као и социјалне и здравствене

заштите. Када су у питању особе са инвалидитетом, сметње за равноправно укључивање у све друштвене односе почињу од сфере образовања и запошљавања, што додатно погоршава њихов положај услед изостанка ефикасне подршке за самосталан живот. Приступ објектима и услугама је значајно отежан или потпуно онемогућен, присутни су и ризици од институционализације, док је њихова политичка заступљеност готово занемарљива. Према поднетим притужбама, после дискриминације по основу пола, националне припадности или етничког порекла и инвалидитета, најбројније су притужбе по основу личних својстава и то: старосног доба, сексуалне оријентације, брачног или породичног статуса, здравственог стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и родног идентитета.

Што се тиче области у којима се дискриминација најчешће појављује највећи број притужби поднет је због дискриминације у поступку запошљавања или на послу, у поступку пред органима јавне власти и због дискриминације приликом пружања јавних услуга или при коришћењу објеката и површина.

Значајних одступања у погледу основа и области дискриминације није било ни претходних година.

Подаци о исходима поступања по притужбама указују да се још увек велики број притужби односи на поступања која се не могу окарактерисати као дискриминација. Уочава се, такође, да је релативно велики број притужби непотпун.

3. Унапређење равноправности

У остваривању своје превентивне функције, Повереник је овлашћен да упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације, да прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену прописа ради спровођења и унапређивања заштите од дискриминације и даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа који се тичу забране дискриминације, као и да препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности.

Повереник подноси редован годишњи извештај Народној скупштини о стању у области заштите равноправности, а самоиницијативно или на захтев Народне скупштине подноси и посебан извештај. На овај начин, Повереник извештава Народну скупштину Републике Србије о стању у области равноправности и предлаже мере које се могу предузети ради унапређења тог стања.

У свом деловању Повереник успоставља и одржава сарадњу са органима надлежним за остваривање равноправности и заштиту људских права на територији аутономне покрајине и локалне самоуправе.

Повереник за заштиту равноправности је овлашћен да препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности. Циљ препорука за предузимање одређених мера је да се утиче на органе јавне власти да спрече и отклоне структуралну и институционалну дискриминацију. Такође, на овај начин се органима јавне власти указује и на потребу предузимања посебних мера ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају у односу на остале грађане, у складу са законом.

IV. ВИЗИЈА И МИСИЈА ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ

Визија:

Србија је отворено и толерантно друштво равноправних људи, које свима пружа једнаке могућности.

Мисија:

Сузбијање свих облика дискриминације и остваривање пуне равноправности у свим областима друштвеног живота.

V. АНАЛИЗА СТАЊА И ОКРУЖЕЊА

1. Стање у области сузбијања дискриминације

Распрострањеност дискриминације

За успешно сузбијање дискриминације и остваривање равноправности неопходно је располагати актуелним сазнањима и информацијама о распрострањености ове појаве и ефектима примене законских инструмената за спречавање и заштиту од дискриминације.

Иако се још увек не може говорити о систематском и стандардизованом систему праћења, односно прикупљања и анализи података о распрострањености дискриминације, обележјима и облицима испољавања, најчешћим жртвама дискриминације, у којим областима се она најчешће врши, ко најчешће врши дискриминацију, у којој мери се користе и каква је ефективност инструмената правне заштите од дискриминације, ниво сазнања и закључивања о овом феномену ипак је подигнут на виши ниво, а на основу више извора података.

Перцепција грађана и грађанки о дискриминацији

Најопштија слика о дискриминацији у друштву добија се на основу истраживања перцепције грађана и грађанки о дискриминацији и ставова који могу довести до дискриминаторског понашања.

У периоду од 2009. до 2010. године, обављена су два истраживања „Јавно мњење о дискриминацији и неједнакости у Србији”, које је спровео Стратеџик маркетинг за потребе пројекта „Подршка спровођењу антидискриминационог законодавства и медијације у Србији”, током 2009. и 2010, Министарство рада и социјалне политике, уз подршку УНДП.³

Истраживања јавног мњења „Однос грађана према дискриминацији у Србији” спровео је Центар за слободне изборе и демократију (ЦеСИД), за потребе Повереника, уз подршку УНДП, 2012. и 2013. године.

Сврха свих наведних истраживања је континуирано праћење ставова грађана о појави дискриминације, као и о нивоу социјалне и етничке дистанце између појединих друштвених група.

У истраживачким циклусима 2009, 2010. и 2012. године, број испитаних који кажу да у Србији постоји прилично или много дискриминације био је око 60%, док је у истраживању из 2013. године тај проценат највећи и износи 65%.

Лично искуство, односно, изложеност дискриминацији према резултатима ових истраживања имало је 22% грађана у 2009. години, 24% у 2010. и 16% у 2012. и 2013. години.⁴

Према својим вредносним и ситуационим ставовима једна петина грађана, припада тзв. дискриминаторној групи јер испољава склоност ка дискриминаторном понашању.

³ Извештај Повереника за 2010. годину, стр. 35 (<http://www.ravnopravnost.gov.rs>)

⁴ Истраживање јавног мњења „Однос грађана према дискриминацији у Србији” (<http://www.ravnopravnost.gov.rs>)

Сазнања о посебно угроженим и осетљивим групама

Извештаји међународних организација, закључци и запажања међународних уговорних тела, као и извештаји и истраживања домаћих институција и организација цивилног друштва су релевантни извори података који показују како се перципира стање у остваривању и заштити од дискриминације у Србији, које се групе препознају као највише изложене дискриминацији и у којим областима је дискриминација највише изражена.⁵

У Другом националном извештају о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији за период 2011-2014, који је Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва (СИПРУ) објавио у јуну 2015. године, наводи се да још увек имају тешкоћа у остваривању Уставом загарантованих људских права⁶ посебно угрожене и осетљиве групе становништва, као што су особе са инвалидитетом, старије особе, Роми, сиромашни, избегла и расељена лица, особе другачије сексуалне оријентације, особе лишене слободе, националне мањине и особе које живе са ХИВ-ом. Између осталог, у извештају је наведено да је запошљавање недоступно за особе старије од 50 година, да недостатак и отежана доступност здравствених и услуга социјалне заштите доприноси искључивању и дискриминацији посебно рањивих категорија руралног становништва, те да су поред жена и младих, социјално искључени и старији и деца, а посебно деца са инвалидитетом.

Повереник за заштиту равноправности поднео је посебне извештаје о дискриминацији неких посебно угрожених и осетљивих група: Посебан извештај о дискриминацији особа са инвалидитетом у Србији (2013.), Посебан извештај о дискриминацији деце (2013.) и Посебан извештај о дискриминацији жена (2015.)

2.   Анализа окружења

При сагледавању окружења у коме делује Повереник за заштиту равноправности коришћена је, такозвана ПЕСТ анализа која садржи осврт на политичке, економске, социјалне и технолошке

---

⁵ Детаљан преглед ових истраживања и извештаја дат је у Извештају Повереника за равноправност за 2015. годину.

⁶ Доступно на: <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2015/07/Pregled-2.-nac.-izvestaja-CIR.pdf>

факторе окружења. У складу са природом деловања Повереника примењена је варијација ПЕСТ анализе која поред набројаних садржи и правне факторе.

Политички фактори

- Деловање Повереника је снажно подржано процесом придруживања Србије Европској унији. Равноправност и антидискриминационо законодавство заузимају важно место у систему вредности Европске уније што позитивно утиче на рад Повереника.
- Организације цивилног друштва су неизоставан партнер у раду Повереника за заштиту равноправности, стога се укупан капацитет организација цивилног друштва, које у свом делокругу имају унапређење равноправности и заштиту људских права, одражава на деловање Повереника.
- Кратак период постојања и функционисања независних државних органа, који нису постојали у претходном историјском периоду, утиче на општу перцепцију деловања Повереника.

Економски фактори

- Економске околности које утичу на државни буџет одражавају се на рад свих државних органа па и Повереника за заштиту равноправности.
- Висока незапосленост утиче на стварање окружења које погодује повећању дискриминације у области радних односа.
- Сиромаштво често погађа друштвене групе које су посебно осетљиве на дискриминацију чиме грађани из тих група постају додатно изложени.

Социјални фактори

- Породица има снажан утицај на формирање ставова који утичу на перцепцију дискриминације.
- Образовни систем утиче на заузимање ставова који се одражавају на однос према дискриминацији. Образовни систем има посебну улогу у изградњи али и разградњи стереотипа који су чест узрок дискриминације.
- Транзиција друштва, по правилу, подразумева пролазак кроз фазу поремећаја у друштвеним вредностима што представља нарочит изазов за равноправност у друштву.

- Утицај медија у савременом друштву на формирање ставова и вредности је у сталном порасту, тако да медији неминовно утичу и на формирање односа друштва према равноправности и дискриминацији.
- Традиционално васпитање, обичаји, као и наслеђени системи вредности имају велики утицај на формирање ставова о дискриминацији и равносправности у друштву.

Технолошки фактори

- Интернет технологије и друштвене мреже имају важан утицај на заузимање вредносних ставова, како у позитивном тако и у негативном смислу.
- Информационе технологије доприносе преношењу информација о доступној заштити од дискриминације.
- Информационе технологије омогућавају ефикаснију употребу података, а тиме и праћење друштвених појава које су повезане са равноправношћу и дискриминацијом.

Правни фактори

- Развој антидискриминационог законодавства један је од значајних услова за ефикасан рада Повереника за заштиту равноправности.
- Развијен међународни законодавни оквир из области равноправности и људских права, али и правна пракса, посебно Европског суда за људска права, одражавају се на рад Повереника.

3.   Анализа стања

Анализа стања је обављена применом SWOT технике којом су сагледане снаге, слабости, шансе и претње које се односе на деловање Повереника за заштиту равноправности. Циљ ове анализе је да се сагледају интерни и екстерни утицаји на деловање Повереника, као и њихова међусобна релација.

Снаге

- Постојећим антидискриминационим законодавством у Србији постављен је чврст темељ за унапређење равноправности и сузбијање дискриминације.
- Поверенику за заштиту равноправности је на располагању широк опсег овлашћења.
- Законом прописана независност и самосталност институције је добар предуслов за објективан и несметан рад Повереника.
- Подршка међународних организација позитивно утиче на стабилност деловања Повереника.
- Стручна служба је састављена од високо мотивисаних сарадника који са ентузијазмом и на професионалан начин стичу јединствено искуство рада на пословима из надлежности Повереника.
- Добра сарадња и однос међусобног разумевања са организацијама цивилног друштва.
- Стабилно финансирање рада Повереника за заштиту равноправности.
- Добра сарадња са медијима и развијена контактна мрежа са новинарима који прате област равноправности и заштите људских права.
- Добра сарадња са осталим државним органима и институцијама на централном нивоу.
- Стални раст ауторитета институције.
- Развијени механизми деловања Повереника.

Слабости

- Антидискриминациони законодавни оквир садржи одређене слабости које умањују ефикасност и ефективност рада Повереника.
- Недовољна видљивост рада Повереника.
- Недостаци у организационој структури и уређености пословних процеса.
- Капацитети Стручне службе још увек нису достигли планирани обим.
- Недовољно детаљно уређени поступци који се воде пред Повереником.
- Недовољна препознатљивост институције и њених надлежности.
- Недостатак сарадника са специфичним компетенцијама.
- Незадовољавајући ниво сарадње са органима локалне самоуправе.
- Недовољна присутност институције у локалним заједницама.
- Недостатак искуства у обављању специфичних послова у надлежности Повереника.

Шансе

- Као новооснована институција, Повереник за заштиту равноправности има прилику да од темеља успостави ефикасан систем сузбијања дискриминације и унапређења равноправности што представља својеврсан развојни потенцијал институције.
- Процес приступања Европској унији омогућава сарадњу са европским институцијама и сродним организацијама земаља чланица и нуди прилику за преузимање искустава и добре праксе из друштава са значајно дужом традицијом деловања независних институција, сузбијања дискриминације и унапређења равноправности.
- Препознат значај регионалне сарадње, односно потребе за разменом искустава, добре праксе и стечених знања са регионалним телима за равноправност.
- Висок ниво друштвене сагласности о потреби за сузбијањем дискриминације и унапређењем равноправности.
- Спремност међународних организација да подрже сузбијање дискриминације и унапређење равноправности у Србији.
- Период који је обухваћен Стратешким планом је увремењен са мандатом новоизабране Поверенице што омогућава континуитет у раду.
- Великим бројем локалних организација цивилног друштва у чијем делокругу је унапређење равноправности и заштита људских права, створена је могућност да, уз адекватан модел сарадње, деловање Повереника досегне до свих грађана Србије.

Претње

- У перцепцији грађана није јасно разграничена улога Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана и Повереника за информације од јавног значаја.
- Политичке кризе у региону и Европи представљају својеврстан изазов за области људских права, равноправности и сузбијање дискриминације.
- Неинформисаност грађана о доступним механизмима заштите од дискриминације отежава рад Повереника.
- Положај запослених у Стручној служби Повереника у систему државних службеника и ниске зараде представљају претњу у виду могућег одлива кадрова са јединственим компетенцијама које се стичу искуством у раду код Повереника.

4. Капацитети Стручне службе Повереника за заштиту равноправности

Повереник за заштиту равноправности успешно обавља послове из своје надлежности, иако и даље постоји потреба за јачањем капацитета институције. Ово се огледа пре свега у потреби за адекватним пословним простором, даљем унапређењу организационе структуре, потреби за попуњавањем предвиђених радних места, даљем општем и специфичном стручном усавршавању и унапређењу процедура и стандарда поступања.

Организација и људски ресурси

Стручна служба Повереника за заштиту равноправности је организована у три основне унутрашње јединице:

- Сектор за заштиту равноправности
- Сектор за унапређење равноправности
- Сектор за опште послове и
- Кабинет Повереника, као посебна унутрашња јединица.

Укупан број систематизованих радних места у Стручној служби Повереника је 46 са укупно 57 државних службеника и три намештеника. Од укупног броја систематизованих радних места попуњено је око половине. Главни ограничавајући фактор за достизање пуних капацитета је недостатак адекватног пословног простора.

Стручна знања и вештине запослених у Стручној служби се континуирано унапређују кроз разне облике формалног и неформалног образовања. Само у 2015. години запослени су похађали обуку из правног енглеског ILEC, обуку из знаковног језика, обуку за овлашћене подносиоце захтева за покретање прекршајног поступка, радионице за унапређење рада у поступању по притужбама, радионице о стратешком планирању, семинар за спровођење поступка јавних набавки у складу са измењеном законском регулативом, итд. Захваљујући чланству у Европској мрежи тела за равноправност (Еквинет) запослени су активно укључени у рад неколико радних група ове мреже, што омогућава размену искустава и упознавање са антидискриминационом праксом и стандардима рада других тела за равноправност.

Средства за рад

Пословни простор у коме се налази седиште Повереника за заштиту равноправности не одговара потребама обављања делатности. Као што је већ наведено, недостатак адекватног пословног простора је примарни разлог застоја при попуњавању радних места у Стручној служби.

Такође, постојећи пословни простор не испуњава основне услове за пријем грађана те се у ту сврху рад пријемне канцеларије организује на другој, физички одвојеној локацији. Одвојеност пријемне канцеларије и њен рад ван седишта органа, у пословном простору који користе органи државне управе, отежава организацију рада Повереника за заштиту равноправности.

Комисија за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија Владе Републике Србије доделила је Поверенику за заштиту равноправности нови пословни простор са одговарајућим бројем канцеларија. Ново седиште Повереника још увек није у употреби, а очекује се да ће нове пословне просторије бити реновиране до краја 2016. године.

У Новом Пазару делује регионална канцеларија Повереника са циљем да омогући грађанима из тог дела Србије да се непосредно обрате Поверенику и да се упознају са надлежностима и поступком у случају дискриминације. Међутим, овај покушај приближавања грађанима није дао очекиване резултате. Број обраћања локалног становништва изузетно је мали као и број притужби из овог дела Србије.

VI. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Општи циљеви рада Повереника за заштиту равноправности указују на приоритетне правце деловања институције. Општи циљеви су одређени тако да рефлектују надлежности Повереника и одговорности које су дефинисане Законом о забрани дискриминације. Током процеса стратешког планирања за наредни петогодишњи период одређена су три општа циља:

Заштита од дискриминације подразумева обезбеђивање функционисања ефикасног механизма заштите грађана од дискриминације, стално унапређење тох механизма као и подизање нивоа информисаности грађана о могућностима и начинима заштите од дискриминације.

Унапређење равноправности подразумева превентивно деловање Повереника и остваривање ширег утицаја у погледу сузбијања дискриминације и омогућавања уживања и заштите Уставом гарантованог права на равноправност.

Унапређење капацитета Повереника за заштиту равноправности обезбеђује ефикасан механизам заштите грађана од дискриминације, кроз ефективну организацију, компетентне људске ресурсе и развијену Стручну службу.

VII. ОПШТИ ЦИЉ 1: ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

У оквиру првог општег циља постављена су два посебна циља:

- Унапређење правног оквира и развој система праћења стања у области заштите равноправности
- Повећање информисаности јавности о видовима заштите од дискриминације које пружа Повереник.

Унапређењем правног оквира се повећава ефикасност заштите од дискриминације и подиже свеукупан квалитет антидискриминационих прописа. Такође, на овај начин се доприноси усаглашености прописа Републике Србије са прописима Европске Уније.

Даљи развој система за праћење стања омогућава бољи увид у узроке неравноправности чиме се повећава могућност превентивног деловања и добијају сазнања која указују на потребу унапређења система заштите равноправности у појединим сегментима.

Виши ниво информисаности грађана о видовима заштите од дискриминације које пружа Повереник допринеће бољој заштити грађана од дискриминације и омогућавању уживања Уставом гарантованог права на равноправност. Такође, свест о постојању механизма заштите допринеће стварању већег осећаја сигурности код грађана. Медијација, као алтернативна метода решавања спорова, такође је препозната као адекватан начин решавања притужби поднетих Поверенику, који, због саме природе медијације, остварује шири друштвени утицај.

Посебан циљ	Активности
<p>1.1. Унапређење правног оквира и развој система праћења стања у области заштите равноправности</p>	<p>1.1.1. Анализа усаглашености Закона о забрани дискриминације са законодавством Европске уније и анализа досадашње примене Закона у Србији</p>
	<p>1.1.2. Инициране измене и допуне Закона о забрани дискриминације у складу са резултатима анализе</p>
	<p>1.1.3. Успостављање механизма сарадње са правосудним органима, правним факултетима (правним клиникама) у циљу прикупљања судске праксе и релевантних податка из области заштите од дискриминације.</p>
	<p>1.1.4. Унапређење сарадње са учесницима у законодавном процесу, давање мишљења на нацрте закона и подзаконских аката, праћење спровођења закона и других прописа, иницирање доношења или измене прописа ради спровођења или унапређивања заштите од дискриминације</p>
	<p>1.1.5. Дефинисање индикатора примене Закона о забрани дискриминације и успостављање система праћења стања у области дискриминације</p>
	<p>1.1.6. Унапређење методологије праћења реализација препорука Повереника</p>
	<p>1.1.7. Унапређење и допуна базе података Повереника</p>
	<p>1.1.8. Унапређење процеса рада кроз детаљно уређење унутрашњих процедура у поступку поступања по притужбама</p>
	<p>1.1.9. Праћење међународне правне праксе у области заштите од дискриминације у циљу унапређења поступка по притужбама</p>

<p>1.2 Повећање информисаности јавности о видовима заштите од дискриминације које пружа Повереник</p>	<p>1.2.1. Редизајнирање сајта Повереника</p> <hr/> <p>1.2.2. Представљање јавности типичних и честих случајева дискриминације</p> <p>1.2.3. Унапређење форме обрасца за подношење притужбе</p> <p>1.2.4. Организација инфо-дана Повереника на локалном нивоу</p> <p>1.2.5. Издавање публикација праксе Повереника</p> <p>1.2.6. Подизање нивоа информисаности грађана о видовима заштите од дискриминације путем свих канала комуникације</p> <p>1.2.7. Информисање грађана о медијацији и предлагање поступка мирења</p>
--	---

VIII. ОПШТИ ЦИЉ 2: УНАПРЕЂЕЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Унапређење равноправности се у наредном петогодишњем периоду, према стратешком плану, остварује кроз достизање четири оперативна циља:

- Стварање предуслова за смањење најчешће заступљених видова дискриминације;
- Одржавање и унапређење сарадње са организацијама које се баве остваривањем равноправности и заштитом људских права у земљи и иностранству;
- Одржавање и унапређење сарадње са органима јавне власти;
- Подизање свести грађана и грађанки о дискриминацији као негативној друштвеној појави.

Стварањем предуслова за смањење најчешће заступљених видова дискриминације, Повереник остварује своју превентивну улогу и утиче на већи обим остваривања и заштите права на равноправност.

Сарадња са свим друштвеним актерима повећава укупан капацитет друштва за унапређење равноправности и уживање Уставом гарантованог права на равноправност. Остваривање овог

циља доприноси превенцији дискриминације, кроз сузбијања дискриминаторних модела понашања.

Посебан циљ	Активности
<p>2.1. Стварање предуслова за смањење најчешће заступљених видова дискриминације</p>	<p>2.1.1. Израда водича за доношење Кодекса недискриминаторског поступања код послодавца</p> <p>2.1.2. Израда посебних извештаја</p> <p>2.1.3. Подршка активностима ОЦД које имају за циљ смањење најчешће заступљених видова дискриминације</p> <p>2.1.4. Сарадња и подршка активностима националних савета националних мањина</p> <p>2.1.5. Стручна подршка ОЦД у спровођењу ситуационог тестирања</p>
<p>2.2. Одржавање и унапређење сарадње са органима, организацијама и телима који се баве остваривањем равноправности и заштитом људских права у земљи и иностранству</p>	<p>2.2.1. Учешће представника Повереника на конференцијама, округлим столовима, радионицама, панелима; чланство и учешће у раду међународних мрежа и тела за равноправност</p> <p>2.2.2. Размена знања и искустава са телима за равноправност у региону и Европи</p> <p>2.2.3. Унапређење и проширење мреже ОЦД у циљу унапређења равноправности и толеранције</p> <p>2.2.4. Организација Годишње конференције Повереника</p> <p>2.2.5. Организација Форума регионалних тела за равноправност</p>

2.3. Одржавање и унапређење сарадње са органима јавне власти

- 2.3.1. Сарадња са Народном скупштином
- 2.3.2. Сарадња са државним органима
- 2.3.3. Сарадња са јединицама локалне самоуправе и органима територијалне аутономије
- 2.3.4. Сарадња са јавним предузећима, јавним службама и другим организацијама и институцијама

2.4. Подизање свести грађана и грађанки о дискриминацији као негативној друштвеној појави

- 2.4.1. Израда и дистрибуција штампаног материјала
- 2.4.2. Додела годишње медијске награде за толеранцију - афирмација значаја медијског извештавања о унапређењу равноправности у друштву, као и сузбијању предрасуда и стереотипа према мањинским, маргинализованим и угроженим групама
- 2.4.3. Реализација пројеката који имају за циљ подизање нивоа знања грађана и грађанки, нарочито деце и младих, о толеранцији и негативним последицама дискриминације (Жива библиотека, Панел младих, Moot Court ...)
- 2.4.4. Упознавање јавности са најчешћим, типичним и тешким случајевима дискриминације
- 2.4.5. Едукација младих
- 2.4.6. Едукација судија, јавних тужилаца, полицијских службеника, инспектора рада и других релевантних друштвених актера
- 2.4.7. Препоручивање органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности
- 2.4.8. Израда приручника и водича
- 2.4.9. Реализација релевантних истраживања

IX. ОПШТИ ЦИЉ 3: УНАПРЕЂЕЊЕ КАПАЦИТЕТА ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ

Унапређење капацитета Повереника за заштиту равноправности се темељи на бољим условима рада Стручне службе Повереника и јачању капацитета запослених. Остваривање овог циља доприноси даљем унапређењу рада Повереника и развоју Стручне службе као ефикасно организованог и ефективног сервиса грађана.

Посебан циљ	Активности
3.1 Побољшани услови и организација рада Стручне службе Повереника и подигнут капацитет запослених	3.1.1 Обезбеђивање адекватног радног простора
	3.1.2 Набавка додатне опрема за рад
	3.1.3 Унапређење и допуна базе података Повереника
	3.1.4 Самостално вођење и архивирање предмета
	3.1.5 Измена правних аката Повереника
	3.1.6 Спровођење плана стручног усавршавања запослених
	3.1.7 Унапређење организације и координације рада